

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Լ Ր Ա Պ Ի Ր

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀԻ 10 ՄԵԶԻՍ 8-
ԱՅԵՐ ՎԶԱՐԵ Ե 1 ՎՈՐԵՆԻ:
Գաղտնիքները ընդունվում են
հայերեն և օտար լեզուներով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀԻ ՕՐ
ՄԻ ԹԵՐԹ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆԻ Ե 7 Ո.
Պատրաստվածքները ընդունվում են
Յժ թժժ. 1888 թ. Մեզա Արմենիա:

Առաջիկայ 1877 թվականին

ՄԵՂՈՒ

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՐԴԱՊԻՃ

Կր հրատարակվի

ՆՈՒՆ ՈՒՂԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՐՈՒՆԴԱՐԱՐՈՒՄ Ե ԳԻՐԴՈՒՄ

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ՏԱՅԵՐ

ՄԻԱՑՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԻՋՆՈՒՄ Ե 6 ՌՈՒՆԻՈՒՄ

Թիֆլիսում ստորագրվել ցանկացող կարող են.
դիմել 1) ԽՐԱՄԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնվում է Ա.
Վարդանանի տանը, հետագրական կայանին կից.
2) պ. Ջաղարիս Գրիգորյանցի և ընկ. ԳՐԱՎԱՆ-
ՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ, Միխայիլովսկի կառույցի մոտ
պ. Ջուրազովի տանը, Լոնգոն հիւրանոցի տակ.
3) պ. Համբ. Լեւոնյանցի ՄԻԱՍՈՑԻ ԽԱ-
ՆՈՒՐՈՒՄ, Գրիգորյանցի փողոցի վերայ, Գննե-
րալ Արժույթի գաղթընդում:
Օտարաբնակացիներ կարող են դիմել խմբագրա-
տուն հետևյալ հասցեով:

Вз редакцію Армянской га-
зеты „ПЧЕЛА АРМЕНИИ“
сз Тифлиса.

Խմբագրություն անցնել տա-
րի ևս յայտնեց ցանկություն կրկ-
նապատկերել կամ եռապատկերել
իւր Հրատարակություն, իմէ նիւ-

թական միջոցները կներեն. բայց
չհասաւ իւր նպատակին, վասնզի
այս տարի ևս նորա նիւթական
միջոցները սուղ մնացին ունեւա-
լով միայն մօտ 400 ստորագրող-
որովհետեւ ծախսը ծածկվում է:
Նոյն ցանկություն ունի և ա-
ռաջիկայ 1877 թվականի Համար,
եթէ ստորագրողաց թիւը կհասնի
գէթ 600-ի: Ուրեմն կ'մնայ այն
„Մեղու“-ի ուղղութեան Համա-
կրողների եռանդին: Իսկ խմբա-
գրությունն խոստանում է իւր
կողմից, եթէ ստորագրողաց թիւը
կհասնի վերոյիշեալ թուին, շա-
բաթը երկու անգամ Հրատարա-
կելու իւր թերթը, չաբաթ օրերը
ամբողջ մի անժ թերթ և չորեք-
շաբթի օրերը մեծ կէս թերթ,
գինը նոյնը թողնելով:

ԹԻՖԼԻՍ 4-Ի ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Բարեգործական Հարստութիւնը մի Հա-
սարակութեան մէջ ապացոյց են նորա
ընկերական ոգու զարգացման: Այսպիսի
Հասարակութիւնը ապացուցանում են, որ
Հասարակութեան անդամները դուրս են և-
կամ նահապետական վիճակից, զգացել են,
որ իրանք ընկերական արարածներ են և
զօրեղ ու ընդունակ գործ կատարելու ընկե-
րութեամբ իրանց նմաններին: Վեր կարծում
ենք, որ ընկերութեան մեծ նշանակութիւնը
բացատրել է աւելորդ է, քանի որ առօրեայ
կենսի մէջ ամեն ոք նորա բազմաթիւ
օրինակները տեսնում է կամ լսում: Իու-

սաւորաւ աշխարհների մէջ կատարվող
մեծագործութիւնը բոլորն էլ վերաբերելի
են ընկերականութեան: Երկրագնդի, ջը-
րանցքների, գործարանների զարգացման, և այլն,
բոլորն էլ ընկերութեանց պտուղ են: Ա-
մենագործը անհասն էլ ընկերութեան ա-
ռաջ թողէ, ամենահարուստն էլ ընկերու-
թեան հետ համեմատելով աղքատ է: Մարդիկ
ընկերութեամբ, զոհելով իւրաքանչիւրը շատ
փոքր, առաջնորդ են մեծամեծ գործեր.
որ ամեն անհատ միայնակ անկարող է գոր-
ծելու: Ինչոր անհատին անհատ է, ընկե-
րութեան Հարստութիւնը: Այս ճշմարտութիւ-
նը մերայնք տեսնում են և իրանց ըն-
կերութիւններով աղքատ Հայ Հասարա-
կութեանց մէջ ևս: Բազուն իւր մարդա-
սիրական ընկերութեամբ, Նոր Նախիջևանի
իւր բարեգործական և մարդասիրական ըն-
կերութեամբ, նոյնպէս և շատ փոքրիկ Հայ
Հասարակութիւնը իրանց ընկերութիւն-
ներով համեմատաբար աւելի գործ են տես-
նում: քան Թիֆլիսի բազմաթիւ և Հա-
րուստ Հասարակութիւնը: Ինչու, որովհե-
տե սորա մէջ չկան ընկերութիւնը միմեկ
գործի համար: Մինչև անգամ նոյն իսկ
Թիֆլիսի մէջ Հայ Հասարակութիւնը թէև
նրբի համաձայն գործակցութեան նշանա-
կութիւնն և գործութիւնը կարող է տես-
նել, զարթոնակ Նախիջևանի օրիորդաց զըր-
րոյց, որ պահպանվում է մի քանի ան-
ձանց ձրի աշխատութեամբ, այն ինչ նոյն-
պիսի մի զարդ վարձով պահելու համար
Հարկաւոր է տարիկան գէթ 10,000 ռուբ.
որ 200,000-ի տոկոսից են: Միթէ և ամեն
Հարուստ կարող է զոհել այդպիսի մի
գումար, այն ինչ ամբողջ Հասարակու-
թեան համար դա ծանր չէր ընկի: Պա-

տասխանը ամենի համար պարզ է: Այս
ասելով մենք չենք կամենում ասել, որ
Թիֆլիսում ամենեւին բարեգործութիւն չէ
լինում, Թիֆլիսյան ողորմութիւն չէ տալիս,
Մեզ յայտնի են մի տեսակ մարդիկ, ո-
րոնց զբաղանքից համեմատելով իրանց
կարողութեան հետ բաւական նշանաւոր
գումար է գնում իրեն նուէր այս ինչ կամ
այն ինչ գործի համար և կամ ողորմու-
թիւն անձանցի կարօտ անձանց, որոնք
բաւական յաճախ երևում են Թիֆլիսում:
Բայց այդ տուրքերն ըստ մեծի մասին ա-
պարդիւն և դուր են անցնում. որովհե-
տե անհոն և աննպատակ կերպով են գոր-
ծադրում: Զորքի մի մի խումբ Հայ գաղթե-
աւորութիւն օգնութիւն դնելու: Մի բարեգործ
մարդ հանդէս է գալիս, հանգանակութիւն
անում կամ ինքը գնէ գուրու մանդարով
ժողովում է. ոչ ոք չգիտէ, թէ անձանցի
ողբան, ինչու համար, արդիւր իւր կարի-
քից աւելի ժողովից թէ պահաւ և կամ
յիշուի այն անձանցի կարօտաւոր արժա-
կարծ սխալում են հանգանակութիւն մի
մեծ մասի համար մնում է անպայտ և եր-
բէմն պատահում է, որ նա էլ թափա-
ւում է Թիֆլիսում կամ մի այլ տեղ:
առանց մտածելու ուսման վերայ: Բայց ե-
թէ Հայ Հասարակութիւնը կունենայ մի
կանոնաւոր բարեգործական ընկերութիւն,
զէպի սա կողմից ամեն տեսակ կարօտ-
եան իւր հաւաքելու և նա իւրաքանչիւրի մասին ճիշդ
տեղեկութիւն հաւաքելու և նրան լաւ ծա-
ուցելու յետ կը ձգէ իւր օգնութեան ձեռքը
յիշուի կարօտեաններին: Այսպէս խաբար-
ներն և խաբարները հանդէս չեն կարող
ունենալ և չեն լինի անարդարութեամբ հա-

սարակութեան ողորմութեան տուրքն, որ
պատկանում է իսկապէս կարօտներին: Երբ
բարեգործական ընկերութեան կրկնի հա-
սարակութեան մէջ այս պաշտօնը, հա-
սարակութիւնը պարզ կերպով նորա հա-
շիւներից կը տեսնէ, թէ ինքն որքան է գոր-
ծում մարդասիրական հանդէսում, ինչ է
տալիս. արդիւր համապատասխան է իւր
ստանդն իւր նշանակութեան և կարողու-
թեան թէ ոչ, թէ պակաս է տալիս կամ
աւելի: Հասարակութիւնը այսպէս կկարծ-
վի մի տեսակ կանոնաւոր անտեսութեան,
որ շատ կարեւոր է կենսի մէջ: Տարակցա-
չկայ. որ հասարակութեան անդամներից
մեծ մասը սիրով կը յօժարի իւր կարո-
ղութեան չափ իւրաքանչիւր տարի տալու
մի որոշ գումար, որն որ նա կը անտես
իւր աւելորդից, երբ այսպիսին կունենայ,
քան միշտ լինելու անորոշ գումար մէջ,
սակարկած լինելով շատ անգամ, զրգած
խղճահարութիւնից կամ սրտի փափուկ
զգացմունքից, տալու գուցէ իւր վերջին
այն ժամանակ, երբ ինքը չունի և չէր կա-
րող տալ, առանց իրան կարօտութեան
ենթարկելու: Մենք կարծում ենք, որ այս-
պիսի գումար մէջ շատերն եղած կըն-
նին: Կը շատ բնական է այս վիճակին, երբ
ինչպէս անհատի, նոյնպէս և հասա-
րակութեան անտեսութիւնը կանոնաւոր-
ված է: Երբ մէկի զբաղմունք մի քա-
նի ուրիշ աւելորդ գումար է լինում,
նա ուրախութեամբ կը տար այդ, եթէ
իւր կարօտաւոր դիմելը նրան այդ ժամանակ,
բայց երբ դիմող չկայ, նա սովորաբար այդ
փողերի գումարն կը ծախսէ կամ գուար-
ձութեան և կամ մի ոչ անհրաժեշտ առար-
կայի վերայ. իսկ յետոյ երբ նա սակարկած
կը լինի իրան անհրաժեշտ գումարից սա-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԻ ՎԵՐԱՅ ՆԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՏՐԱՏԱԿԱՆՆԵՐԻ (Հարկաւորութեան ընդ Միջոց 37)

ՈՒՐՄԱՆ ԳԱՒԱՌ		Տարեկան	Գումար	Ընդամենը
39	Ուրմի քաղաք, համանուն լճակի մօտ, Արարատականի գեղեցիկ և պտղաւեւ քաղաքներից մի, մերձ 20000 բնակիչ ունի: Հայերի թիւը 21 տուն է. մեծ մասը եկաւոր-վաճառականներ լինելով (այստեղի չափը տանում են Ռուսիա) ոչ եկեղեցի ունին և ոչ քահանայ. այլ Ջաղարացի գիւղի եկեղեցի են գնում, մօտ լինելուն համար: Միւս բնակիչները կաղմում են պարսիկ-ներ, պապական, բողոքական և նեստորական ասորիներ, Այս քա-ղաքի մէջ հաստատուած են Մէ-թոդիստ կողմից բողոքական քա-րոզիչները, որոնք թէ Պարսի և թէ Ասորերէն գրեթե տոյնով, տարածում են ժողովրդի մէջ և ունին տղաների, աղջիկների զբա-րոցներ:	21	—	—
40	Շարաշ, քան ըստի չափ հե-ռաւորութիւն ունի Ռուսաց... 16	—	1	—
41	Իւրիաշաճ ... 40	1	1	—
42	Շիրաքաճ ... 17	—	—	—
43	Ղարաճալու ... 9	—	1	—
44	Սուրբաբալու ... 9	—	1	—
45	Ատալ ... 19	—	1	—
46	Նախիջևան քաղաք (բլրակ) ... 44	4	1	—
47	Խալալ ... 20	1	1	—

48	Ման օթ. Կան և այնպիսի գիւ-ղեր, որոց բնակիչներն լինելով Պարսիկներ, բողոքական, պապա-կան և Նեստ. ասորիներ, հայերի թիւը իւրաքանչիւր գիւղի մէջ 2, 3 և 4 տուն է: Այդպիսի գիւղերի թիւն 15 է և ընդ ամենը 37 տուն գաւ. և եկեղ. ի հարկէ չկայ. ... 37	—	—	—
49	Խանաբախան ... 15	—	—	—
50	Կիսրաքաճ ... 50	3	1	—
51	Փաղաղալու ... 11	—	1	—
52	Բաղաղալու ... 14	—	1	—
53	Ղալաղալու ... 9	—	—	—
54	Ռաւաւալու ... 55	2	1	—
55	Տիկալալու ... 7	—	1	—
56	Աղաղալալու ... 9	—	1	—
57	Թաղալալու ... 9	—	—	—
58	Դաղալալու ... 22	—	1	—
59	Սահալալու ... 9	—	—	—
60	Բաղալալու ... 13	—	—	—
61	Թու մաթալու ... 23	—	1	—
62	Բիւքիա ... 7	—	1	—
63	Բաղալալու ... 38	—	1	—
64	Դարալալու ... 24	—	—	—
65	Սարգալալու ... 18	—	1	—
66	Շէլթանալու ... 10	—	—	—

Գինեւ եր, կանեւ եր, Խաչ-
սեւ, չեւ նախ: Ընկո դուրս ա-
սեւ 3: Խաչաւ սեւ է մեր գիւղին,
զորանաւ է, գիւղերը փառաս եւ, ան-
խաչ, կերկում արաղի է և ինչու:
Խաչերի մէջը, դաղձ չենք իմնել:
6 զօրս պահենք, եւ Սուրբ Եղիշա-
ձին, Ս. Միգիւն, դու պահի լաճ 7
դնիւն 8, Կախ 9: Ուրմի Խաչի-
բիւ, եւ միւս, Բուղձ 10 Կալա-
տարաւ: Միտիւր 11 կը զայ քաղ-
բէն, միւր գիւղ կիտի, Զաք 12
կանի, չինաւ Խաւ տուր, ձու տուր
Խաչի 13 Նիտա մօտ: Բիւլի 14 է
մի եւրի, վաղի, չու, չու բէլի:
Բէլի ինչ լոյի 15 աղի ի, Բուլի
կօտի 16: Գլաւս եւրի, գիւնս
բէլի 17: Կաղ կուր ի 18:

Ե. Մարաղայ գաւառ:

67 Մարաղայ քաղաք, սորա խա-
ղաղ և աղիւններ յայտնի են. ուս-
տի և այստեղի չափը Հայ վա-
ճառականների ձեռքով տանվում
է Ռուսաստան աշաղիւն քանակու-
թեամբ: Հայերի բարաւոր նոյն-
պէս առանձին է, մօտ վանիւն-
ների ընդուն, և որովհետեւ համա-
բնակից են քուրդերի հետ, ուստի
շատերը մինչ անգամ հայերէն մի
բաւ չգիտեն և արտաքին երե-

1) Գիտնալի կաւեի, 2) շիտնալ, 3) էս
կիտնալ, 4) էն կողմ, 5) այնտեղ, 6) իմանալ
7) որդի, 8) մայր, 9) հօրեղբայր, 10) Ռու-
11) Պարսիկ գիւղուր, 12) բռնաթիւն, 13) Կ
14) գնա, 15) ինչպէս է, 16) մտիւր գիւղ
17) այստեղից եկ, այնտեղից գնա, 18) այնտե-
ցիկ է:

Լոյթով էլ բնաւ չեն դանաղան-վում քրտերից: ... 63	1	1	—	—
Այստեղ ժամանակով հաստա-ված էին Ռուսիոյ պապական քա-րոզիչները, ինչպէս յայտնի է մեր պատմութիւնից:	—	—	—	—
68	Փէհրաւայ գիւղ ... 29	1	1	—
69	Արաւալու ... 2	—	—	—
70	Խօճալու ... 3	—	—	—
71	Ղալաղալու ... 10	—	1	—
72	Միտիւր գիւղաքաղաք ... 20	—	1	—
73	Սօրալալու գիւղ ... 8	—	—	—
74	Ղարալալու ... 40	2	—	—

Զ. Պարալու — Գուրգոտան:	75	—	—	—
Գուրգոտան է մի կէս — վայրի-նի երկիր, որի բնակիչ քուրդերը աւաղակութիւնից և յողկաւա-րութիւնից բացի ոչինչ չգիտեն: Մեր չլճանից դուրս լինելով նիւ-պարիւր քուրդերի զապաւորաւոր քնաւորութիւնները, այս միայն կատեւր, որ Գուրգոտանի հայերը նոյն ձեռքին իրեն տարեկան կո-ղովում, չարաւրում և քանդ-վում են: Գուրգոտանի հայերը համեմատ այն պարսկական ա-ռաւին թէ եղաւը կապի զայլի լի մօտ, նորա բնութիւնը կատա-նայտ ոչնչով: չեն դանաղանվում քրդերից թէ արտաքուստ և թէ ներքուստ. նոյն քահանայները իւրին տղիւնութեան մէջ թաւա-լած են և մինչ անգամ երբեմն յուղիւհարութեամբ և պարապ-ում են, եկեղեցիները համարեայ միշտ փակ են լինում, որովհետեւ ժողովուրդը չէ հասկանում ոչինչ:	—	—	—	—

*) Այս բոլոր գիւղերի մէջ բայց բողոքից հայերի հետ բնակվում են ասորիներ և Ղարա-փափան կողմից մահմադարականներ:

Հ. Ա. ա. ք. և լ. անց:

